

# Englannin Kielen Tulevaisuus

Kirj. H. L. MENCKEN  
(Suomennettu lyhennellen)

(Tie Vapauteen palstoilla on aikaisemmin muutamia kertoja mainittu eri kielistä ja niiden mahdollisuuksista tulevana maailman kielinä. Tämän artikkelin kirjoittaja, H. L. Mencken, parhaillaan kokoaan lisäainehistoa kirjaansa "The American Language" neljänteen painokseen. Koska hän on tunnettu ei ainoastaan englannin (amerikan) kielen puoltajana, vaan myöskin asiantuntijana, suomentaja on rohjennut käyttää Menckenin Harper's Monthly julkaisussa julkaistua kirjoitusta englannin kielen tulevaisuuden mahdollisuuksista maailman kielenä. — Suom.)

"Englannin kielen ylettyväisyys on vähäinen, ylettyen ei kauemmaksi kuin tämä meidän saarremme, ei yli kaiken senkään."

Ylläoleva kirjoitettiin vuonna 1582. Kirjoittaja oli Richard Mulcaster, yksi alkaisemmista englannin kielen tuntijoista ja Edmund Spencerin opettaja. Silloin kun hän kirjoitti ylläolevan lauseen, englannin kieltä käytti noin neljä tai viisi miljoonaa ihmistä ja oli se viidennenä Europan kielistä, ranskan, saksan, italian ja espanjan kielet ollen sen edellä, siinä järjestyksessä, ja venäjän kieli seuraten jäljessä.

Kaksisataa vuotta jälkeenpäin italian kieli oli jäänyt, mutta venäjän kieli oli edennyt, että englannin kieli oli vielä viidennellä sijalla. Mutta kahdeksannentoista vuosisadan loppupuolella alkoi se edetä, ja yhdeksännentoista vuosisadan puolivälissä oli se jo ensi tilalla. Tänään se on niin kaukana edessä että sitä mahdollisesti puhuu yhtä monta ihmistä kuin venäjän ja saksan kieltä yhteensä.

Se on, ei ainoastaan ensimmäisenä ja suurelta osalta ainoana kielenä molemmissa suurimmissa valtakunnissa, vaan myöskin toisena kielenä suurilla ja tiheään asutuilla seuduilla näiden valtakuntien ulkopuolella. Sen opettaminen on pakollista niinkin erillään olevien

maiden ylemmissä kouluissa kuin Saksan Argentiinan, Turkin, Tanskan, Eestin ja Japanin. Kolme neljättäosaa maailman kirjeistä nyt kirjoitetaan englannin kielellä; sitä käytetään painattaessa enempi kuin puolet maailman sanomalehdistä ja se on virallisena kielenä kolmella viidennelläosalla maailman radioasemista.

Yhtään laivan kapteenia ei voi kulkea meriä ilman sen osittaista tuntemista; se on yleisenä kielenä kaikissa suurissa satamissa ja etelämeren saaristoista Persianlahdelle saakka. Jokainen kieli joka vielä vastustaa sen edistymistä— kuten espanjan kieli Etelä- ja Keski-Amerikassa, italian kieli Pohjois-Afrikassa ja Japanin kieli kaukaisessa idässä — tekevät sen vain yhtämittäisellä peräytymisellä. Se tarkoittaa, kaikissa kielissä esiintyy enemmän ja enemmän englanninkielisiä sanoja ja fraaseja. Japanin kielessä ne ovat tulleet niin lukuisiksi, että erikoisia sanakirjoja on pitänyt painattaa niistä. Lopuksi englannin kieli pakottaa ranskan kielen perääntymään diplomaattisena kielenä ja saksan kielen tieteellisenä kielenä.

Kuinka moni ihminen sitä käyttää tänään? Tähän on vaikea vastata minkäänlaisella varmuudella, mutta suhteelliset arviot ovat mahdollisia. Ensiksi luettelkaamme ne, joille englannin kieli on kotimaisena kielenä. Heitä on keskimäärin 112,000,000 Yhdysvalloissa; 42,000,000 Englannissa; 6,000,000 Canadassa; 6,000,000 Australiassa; 3,000,000 Irlannissa; 2,000,000 Etelä-Afrikassa ja mahdollisesti 3,000,000 jäljellä olevissa Englannin alus- ja siirtomaissa ja Yhdysvaltain siirtomaissa. Nämä tilastot eivät ole yliarvioituja ja ne yhteenlaskettuna tekevät 174,000,000. Näihin nyt lisätään ne, jotka syntyneenä käyttämään jotain toista kieltä, asuvat englanninkielisillä seuduilla ja puhuvat englannin kieltä jokapäiväisessä liike-elämässään, ja joiden lapset kasvatetaan sitä kieltä käyttämään — sanokaamme 13,000,000 Yhdysvalloissa; 1,000,000 Canadassa (missä englantia syrjäyttää ranskan kielen); 1,000,000 Skotlannissa, Englannissa, Walesissa ja Irlannissa ja 2,000,000 muu-

rapaisissa vallihaudoissa. He eivät ole nälissä; sensijaan sotilaat ovat.

Antakaa työlle ja pääomalle 30 päivää aikaa harkita asiaa ja minä olen vakuutettu siitä, että sen ajan päätyttyä — ei sotaa tule olemaan. Ja se tulee murskaamaan sodalla keinottelun. Ainoastaan se, eikä mikään muu.

alla maailmassa — ja olemme saaneet yhteensä 191,000,000.

On selvä ettei mikään toinen kieli ole niin monen ihmisen jokapäiväisenä kielenä. Venäjän kieltä käyttää ensikielenään vain noin 80,000,000 ihmistä 150,000,000:sta Neuvostoliiton asukkaasta. Loput käyttävät yhtä noin sadasta pienemmästä murteesta, joilla bolshevikit joutuvat painattamaan virallisen kirjallisuutensa; ja ulkopuolella Neuvostoliiton venäjän kieltä puhutaan tuskin ollenkaan, sillä Neuvostoliiton alusmaat ovat kaikki sen rajojen sisäpuolella. Saksan kieli on seuraava. Sitä puhuu 65,000,000 ihmistä Saksassa, mahdollisesti 7,000,000 Itävallassa, niukasti 3,000,000 Sveitsissä, mahdollisesti 5,000,000 Saksan ja Itävallan menete-tyissä alusmaissa ja toinen 5,000,000 saksan kieltä käyttävissä siirtomaissa Neuvostoliitossa, Balkanilla, Itämeren maissa ja Etelä-Amerikassa. Nämä yhteensä tekevät 85,000,000.

Joko Ranska tai Espanja on seuraavana, mutta kumpaakaan kieltä ei puhu yli 55,000,000 ihmistä. Italian kieli seuraa ja loput Euroopan kielistä ovat pieniä.

Ei Aasiassakaan löydy kilpailijaa englannin kielelle; sillä vaikka Kiina on näennäisesti 300,000,000 ihmisen omana puhekielenä, on se jaettu niin moneen toisilleen vieraaseen murteeseen, että sitä voidaan vähemmän luokitella kielenä kuin kielten kokoelmana. Samaa voidaan sanoa hindujen kielistä. Mitä tulee Japanin kieleen, sitä puhuu vähemmän kuin 70,000,000 ihmistä ja on se paljon jäljessä, ei ainoastaan englannista, vaan myöskin venäjän ja saksan kielistä. Arabian kieli on mahdollisesti italiankin kielestä jäljessä.

Täten englannin kieli on kaukana edellä kaikista kilpailijoista. Sitäpaitsi näyttää kuin se lisäisi etumatkaansa tästä lähtien, sillä mikään toinen kieli ei leviä niin nopeasti eikä niin eristettyihin maanosiin.

On ollut aika jolloin ranskan kieli on ollut koko kristillisen ihmiskunnan toisena kielenä, kuten latina ennen sitä. Vieläpä tänä päivänä tohtori Frank E. Vizetellyn mukaan, niiden luku on suurempi, jotka ovat sen oppineet, kuin niiden joiden äidinkielenä se on ollut. Mutta sen tuntemisen edellytykset vähentyvät sikäli kuin englannin kieli valtaa maailmaa ja ranskan kieltä nyt tutkitaan enempi kulttuurisena saavutuksena kuin tarpeen vuoksi.

Tsaarin aikaisessa Venäjässä lähes kaikki lapset, joita opetettiin ollenkaan, oppivat ranskan kieltä, mutta realistiset bolshevikit asettivat englannin ja saksan kielet sen tilalle. Omis- sa korkeissakouluissamme ranskan kieli on säilytetty ohjelmistossa, mutta tuskin enempää kuin viisi prosenttia oppilaista koskaan pääsevät sujuviksi sen käytössä. Mutta Saksan, Skandinavian maiden ja Japanin kouluissa englannin kieltä opetetaan anteeksiantamattomalla päätäväisyydellä ja osa siitä tarttuu. Yksinpä rankalaisetkin ovat ruvenneet sitä oppimaan.

Kuinka kauaksi se on täten tunkeutunut toisena kielenä on vaikea sanoa, mutta jotkut toiseikat ja tilastot voivat valaista kysymystä. Viisikymmentä vuotta sitten englannin kieltä käytettiin vähän espanjalaisten asustamissa siirtomaissa ja -saarissa, joissa toisena kielenä, jos sitä oli, oli ranskan kieli. Mutta espanjalais-amerikalainen sota on pakottanut ranskan kielen jakamaan vaikutusvaltaisuu- tensa englanninkielen kanssa. Latalalais-amerikalaiset vieläkin mieluummin käyttävät ranskan kieltä, koska se on vanha kulttuurikieli, sillä he edelleenkin pitävät Ranskaa sivistyksen majakka- valona, mutta he kääntyvät englannin kielen puoleen jokapäiväisen kylmän välttämättömyyden vaatimuksesta.

Tämä on parhaiten havaittavissa niillä seuduilla, jotka ovat tulleet suoranaisesti amerikalaisen vaikutusvallan alaisiksi — esimerkiksi Cuba, Panaman kanavaseudut ja etenkin Puerto Rico, jossa kaksikymmentä prosenttia ihmisistä nyt puhuu englannin kieltä — mutta on se myöskin havaittavissa Mexicossa, Keski-Amerikassa ja etelän edistyneimmissä maissa. Sanotaan että Filippiineillä, 15,000,000 väkiluvusta, viisitoista prosenttia ei ainoastaan puhu englannin kieltä, vaan myöskin lukevat ja kirjoittavat sitä.

Kaikkialla kaukaisessa idässä se on ollut toisena kielenä, kahdeksanneltatoista vuosisadalta saakka, ensin barbaarisena murteena (Pidgin English), mutta viime aikoina huomattavasti käytännöllisemmässä muodossa, usein amerikalaisen sekoituksen kanssa. Japanissa se on "välttämätön kaikille europalaisille. Henkilö voi tulla toimeen ilman japanin kieltä, mutta olisi hukassa ilman englannin kieltä. Se on liike-elämän kieli," sanoi Yokohamassa sijaitseva Belgian konsuli.